

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 18. Ludovicus Valdivia finitimos populos rebelles Regi Catholico
conciliat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

duceretur; si ultrò hostes offenderent, bellum bello repellerent. In injusta servitia severè animadverteretur. Duodecim de Societate Patres per Hispanorum præsidia in rebellium finibus, sumptibus Regiis, alerentur, qui amicos indigenas in officio continerent, prohiberentque fieri injurias, & hostes ad partes Christi Regis que allicerent. Difficilis erat hæc provincia, exigebatque hominem magnanimum æquè ac prudentem. Quamobrem Rex, cum magnæ virtutis speciem ex patris Valdiviæ dictis & fama cepisset, cum huic negotio præficiendum censuit; quod ut majori autoritate administraret, Episcopum Chilensem creari volebat, quo ob instituti nostri rationes, & Ludovici Valdiviæ modestiam, non impetrato, eum saltem per Chilense regnum Regionum negotiorum, ad sublevandam Indorum vexationem, Visitatorem, ut vocant, & pacis arbitrum, Episcopatusque administratorem, suffragante per litteras Claudio Aquavivâ, ampla cum potestate constituit. Sciscitanti verò Regi, quis vir regendò Chileni regno eâ tempestate idoneus videretur, Valdivia respondit, Alfonso Ribera Prætoræ suæ restitui posse, quòd in eo homine belli artes, agendi dexteritas, & oblectans difficultatibus animus eminent. Datum acceptumque consilium est, & Ludovicus Valdivia, cum auxiliatorum Sociorum manipulo, sumptibus Regiis, in Americam renavigavit. In Peruviam appulsus, Proregem, prout in mandatis habebat, de Senatûs-consulto docet; cui cum non repugnaret, celeri navigatione ad Chilense regnum, quò Didacus Torres & Alfonso Ribera Prætor se contulerant, revehitur.

*Valdivia
Episcopatum
refusat.*

*Visitator Re-
gii creatur.*

*Alfonso Ri-
bera Præto-
ra Chileni
restituatur.*

CAPUT

XVIII.
Ludovicus
Valdivia
finitimos
populos re-
belles Regi
Catholico
conciliat.

*Valdivia
subsidiarios
dispergit.*

*Ad rebelles
pergit.*

*Cum iis col-
loquitur.*

*Ad pacem
inclinat.*

MAGNUM erat Ludovici Valdiviæ apud Chilenos nomen, tum ob propriam virtutem, tum vel maxime quòd obstacula Indorum saluti opposita omni ope amovere contenderet. Sed ob eam rem, tam sibi infensos Indorum vexatores, quàm amicos Barbaros experiebatur. Ubi ergo fama percrebuit ad Conceptionis portum appulisse, Indorum Domini non ignari eorum, quæ ab Rege Catholico, eo adnitente; decreta fuerant, variis modis obstrepere. Sed ille rumores ante salutem Indorum habere, leve æstimans, acceptâ à Didaco Torres per litteras Vicariâ potestate, advectos Socios circa rebellium fines in Hispanorum præsiidiis constituit; & communicatis cum Alfonso Ribera Prætoræ consiliis, adventus sui, & rerum abs se in Hispania gestarum, famam apud hostes per captivos, ad id dimissos, longè latèque spargit. Quibus rebus cognitis, illic Cataramnæ vallis incolæ rebelles nuncios ad eum misere, postulantes, ut, si vera essent quæ nunciabantur, vellet ipse cum gentis Primoribus de pace colloqui. Non abnuit Valdivia, nulli non periculo, pro bono gentis, caput suum exponere promptus. Datâ utrimque fide, ex Araucana arce (ubi interim Venerabile Sacramentum pro sua incolumitate & felici rerum successu exponi voluit) ad hostium confessum properat. Quinquaginta Ulleni (sic gentis Primores vocant) ex Araucana, Tucapelana, & Pucena valle montibusque nivosis, omninò convenerant, & aderant militiae Duces cum armatis cohortibus. Ad quos longam de Regis Catholici clementia, & laboribus abs se susceptis, habuit Orationem, cujus summa hæc est. *In Chileni Regno, inquit, soli animarum saluti intentus, nullorum corporibus hætenus noxius, penè consensui, nihil satius habens, quàm si unius Dei cultus omnium cordibus insinuaretur. Cum verò multa huic rei obstare viderem, nullum lapidem non movi, quo obstacula amoverem. Bis in Peruviam, semel in Hispaniam vestra causa navigavi, non sine opere & pretio. Nam Rex Catholicus, vestrarum animarum jactura condolens, præteritarum injuriarum oblitus, totus in eo est, ut utrimque inutili bello etiam cum aliquo autoritatis suæ dispendio finis imponatur. Id ut etiam velitis, per vestras armatas cohortes in hoc hostile solum solus & inermis rogatum venio, spondens, Regis Catholici nomine, si pax placet, neminem externis servitutum. Finitâ Oratione, cum per interpretem legi jussisset Regis litteras, & exposuisset pacis commoda, belli que mala, necnon ingentia quæ ex verbi Dei auditione ac Christianis præceptis bona percipiuntur; atque adeò suam Societatisque operam, ad eos in Fide instruendos, & ab vexationibus defendendos, multis verbis obtulisset, ita omnium animi commoti sunt, ut plerique cum lacrymis ejus dexteram oscularentur, affirmantes, si belli causæ præcinderentur, Regis*

Catholici

Catholici imperata facturos. Interim Didacus Torres Provincialis Horatium Bechium & Martinum Arandam, linguæ petitos, è regni metropoli, ubi constiterat, ad Conceptionis urbem Ludovico Valdiviæ miserat; eorum operâ ad hostes conciliandos pro opportunitate usuro.

FINITIMIS conciliatis, lubuit eorum animos tentare, qui terræ interiora habitant. Chileni rebelles in varias distracti factiones, tot duces habent, quot regiones: ad quos Alfonso Ribera Prætor & Ludovicus Valdivia nuncios mittentes, à plerisque pacis responsa recipiebant. Inter hos, qui se pacis conditionibus non inclinabant, dolum subesse arbitantes, præcipui erant Ainavilla & Aganamón, necnon Utablame, maximarum factionum duces. Hic Liecuræis, illi Purenis imperitabant. Aganamón tamen, datâ utrimque fide, cum Valdivia, Bechio & Aranda collocutus, visis Regis Catholici diplomatibus, ita permotus est, ut ad reliquæ gentis conciliandos animos ultrò ad remota popularium suorum oppida se contulerit: apud quos dum seriò pacis negotium urget, occasione absentia Hispana mulier, captiva Aganamónis pellex, cum duabus prolibus, & Barbarâ duæ ejusdem etiam concubinæ, suo utentes jure, ad Hispanorum castrum confugientes, magnos motus excitaverunt. Nam ubi Barbaro fuga pellicum suarum innotuit, & frustra eas, quòd Christianæ essent, ab Hispanis reposceret, negantibus Sociis id fieri posse, dissimulato furore, nihilominus in pacis negotio in speciem persistens, vindictam dolosè machinabatur. Interim dum hæc cum Purenis geruntur, Ludovicus Valdivia Utablamæ Liecuræorum duci filium, apud Hispanos dudum captivum, libertate donatum dono misit, rogans ut secum & cum Prætoris Regio vellet colloqui. Beneficium æstimavit Barbarus, venitque cum sexaginta factionis suæ Casiquis ad castrum Paicavim, ubi eos prætolabatur regni Prætor, & Valdivia cum Sociis. Præcedebant quindecim gentis Sacerdotes in talari veste ramum cinnami manu, & capite pileos algâ marinâ, pro suo more in signum pacis, redimitos gestantes. Simul ac Barbati ad Hispanorum arces venire, sic ex abrupto Utablame, septuaginta annorum senex, Ludovicum Valdiviam in limine obvium breviter alloquutus fertur. *Non, inquit, armorum pavor, aut Hispanorum vires, ad paciscendum me adigunt, qui ab ineunte ætate militia Præfectus, sex-decim omnino Chileni regni Prætores sibi invicem subsequentes, jam inde ab Villagrano, non tantum fatigavi, sed etiam insignibus cladibus affeci. Sed tuum me beneficium, ò Pater magne, restituto filio, & Regis Catholici clementia, ultrò bonas condiciones offerentis, ad pacem erabit.* Hæc ferocienti, quàm urbano similior cum dixisset, ad Prætoris introducit. Prætor, ne ostentatione virium exacerbaret Barbaros, in adventu Utablamæ vetuit tormenta explodi, & sede æquans se Barbaro, postulat quibus conditionibus vellet pacem fieri: eum respondisset, placere sibi eas, quas Valdivia scriptas à Rege attulerat, dummodò Sancti Hieronymi castrum, quod in finibus Hispani construxerant, destrueretur, & Aganamóni duæ saltem fugitivæ restituerentur, Societasque suarum animarum curam susciperet: illicò Prætor per interpretem pronunciari jubet, placere etiam sibi, postquam cæteræ factiones in pacis condiciones consensissent, S. Hieronymi castrum destrui; Aganamóni filiam Ethnicam restitui posse, pellices & filiam Christianas reddi non posse. Denique cum Valdivia asseverasset, se Sociosque omnes totius gentis saluti lubentissimè impensuros, Utablame, Liecuræorum & Purenorum, quorum nuncii aderant, nomine, ramum cinnami in signum pacis Prætori offert, vicissimque alterum à Prætoris & pretiosa dona recipit. Sic inter mutuos amplexus & acclamationes solemni formâ, ipso Conceptionis Virginis MARIÆ die, in arce Paicavi, adnente Ludovico Valdiviâ, pax Liecuræos inter & Hispanos promulgata est.

PACE Sancita, Utablame volebat JESU Socios ad interiora regni statim secum pergere, ut reliquas rebellium factiones iisdem conditionibus Regi Catholico conciliarent. Sed clam in secreto confesso præclarè ab nostris disceptatum est, num id conducibile foret. Dissuasores exaggerabant Barbarorum ferocitatem, &

P

ipsum

CAPUT

XIX.

Ludovicus Valdivia interiori populos cum Prætoris pacificat.

Rebellium duces.

Aganamón colloquitur.

Ejus pellices fugiunt.

Utablame de pacis conditionibus aëturis venit.

Utablama superbia.

Alfonso Ribera Prætoris modestia.

Pacis conditiones.

Pax conclusa.

CAPUT

XX.

De mittendis Sociis deliberatur.

Dissuasorum rationes.